

บทที่ 3

กฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการล้างมลทิน

การแก้ไขปรับปรุงผู้กระทำผิดให้สามารถกลับสู่สังคมโดยวิธีการลบล้างการกระทำ ความผิด หรือโทษให้แก่ผู้กระทำผิดนั้น มีอยู่หลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีที่เป็นการลบล้างการกระทำ ความผิดและโทษ และเป็นการคืนสิทธิให้แก่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษนั้นคือวิธีการล้างมลทิน เนื่องจากการล้างมลทินเป็นการลบล้างตราบาปที่เกิดจากการทำความผิดหรือการถูกลงโทษให้ หหมดไป เพราะมลทินถือเป็นอุปสรรคในการใช้ชีวิตในอนาคตของผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว

ฉะนั้น จึงต้องศึกษาวิธีการล้างมลทินในในประเทศต่างๆ เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงรูปแบบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการของการล้างมลทิน รวมถึงผลที่เกิดขึ้นจากการล้างมลทิน โดย จะทำการศึกษานี้ในประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษ

3.1 การล้างมลทินในประเทศฝรั่งเศส

ในประเทศฝรั่งเศส การล้างมลทินเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในสมัยที่มีการปฏิวัติฝรั่งเศส โดยมี ลักษณะเป็นการอภัยโทษ เนื่องจาก เดิมนั้นการอภัยโทษเป็นอำนาจของพระมหากษัตริย์หรือ ผู้ปกครองแผ่นดินที่จะเป็นผู้พิจารณาอภัยโทษให้แก่ผู้กระทำผิด ซึ่งต่อมาวิธีการดังกล่าวก็ได้พัฒนา แยกออกมาเป็นวิธีการล้างมลทิน ซึ่งเป็นวิธีการลบล้างการทำความผิดและโทษ ซึ่งมีผลเป็นการ คืนสิทธิให้แก่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว¹

การล้างมลทิน เป็นมาตรการแห่งความเมตตาปราณีเพื่อเป็นการตอบแทนความประพฤติดี ของผู้ถูกลงโทษซึ่งได้รับโทษแล้ว² โดยรัฐจะเป็นผู้ตรากฎหมายล้างมลทินออกมาใช้บังคับ แก่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว โดยในฝรั่งเศสที่ผู้ที่จะได้รับการล้างมลทินแบ่งออกเป็นสองประเภท คือ ผู้กระทำความผิดอาญา และผู้กระทำความผิดทางวินัย

¹ ศิริสา พูลสนอง. (2543). *การล้างมลทินในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 51.

² สันทัต สุจริต. (2528). *การรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 48.

กรณีผู้กระทำความผิดอาญา จะมีกฎหมายที่เกี่ยวกับการล้างมลทิน บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมวดการล้างมลทิน มาตรา 782-799³ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวนี้ได้บัญญัติในเรื่องของรูปแบบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดอาญา รวมถึงผลที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับจากการล้างมลทินไว้

ส่วนกรณีผู้กระทำความผิดทางวินัยนั้น รัฐเป็นผู้ตรากฎหมายพิเศษออกมาล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดทางวินัยเป็นการเฉพาะ ดังเช่นรัฐบัญญัติ⁴ ลงวันที่ 19 มีนาคม 1864 ที่ออกมล้างมลทินให้แก่เจ้าศาล เจ้าหน้าที่ของศาล และเจ้าหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรมอื่น ที่ถูกถอดออกจากราชการหรือรัฐบัญญัติ ลงวันที่ 17 กรกฎาคม 1908 ประกอบกับรัฐกฤษฎีกา ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 1909 ที่ออกมายกเลิกโทษทางวินัยของมหาวิทยาลัย และรัฐบัญญัติลงวันที่ 8 มีนาคม 1912 ประกอบกับรัฐกฤษฎีกาลงวันที่ 22 ธันวาคม 1958 ที่ออกมายกเลิกการขาดคุณสมบัติหรือการไร้ความสามารถของที่ปรึกษาด้านกฎหมายแรงงานของรัฐ⁵

สำหรับกรณีการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดอาญา นั้น เดิมได้กำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาว่าผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วเป็นบุคคลที่สมควรจะได้รับการล้างมลทินหรือไม่ โดยศาลจะพิจารณาจากความประพฤติของบุคคลดังกล่าวเป็นหลัก กล่าวคือ ถ้าศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ศาลก็จะทำการล้างมลทินให้ แต่ในทางกลับกัน หากศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าบุคคลดังกล่าวยังมีความประพฤติไม่ดีและไม่สามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ศาลก็จะไม่ทำการล้างมลทินให้

ซึ่งต่อมาประเทศฝรั่งเศสได้ปรับปรุงระเบียบวินัยประวัติอาชญากร และได้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการล้างมลทิน ไม่ว่าจะเป็นในด้านขอบเขตของคำพิพากษาลงโทษ ด้านรูปแบบของการล้างมลทิน และด้านผลของคำพิพากษาลงโทษ ซึ่งจะกล่าวดังต่อไปนี้

ด้านขอบเขตของคำพิพากษาลงโทษ

ในอดีต ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดให้คำพิพากษาลงโทษบางประเภทเท่านั้นที่จะได้รับการล้างมลทิน ได้แก่ คำพิพากษาอุกฤษโทษ (Criminelle) และคำพิพากษามัธยมโทษ (Correctionnelle) ทั้งนี้

³ โกลแมน ภักธรภิรมย์. (2544). *กฎหมายอาญาฝรั่งเศส*. เอกสารประกอบการสอนวิชากฎหมายอาญาเปรียบเทียบและอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 67.

⁴ คำว่า **พระราชบัญญัติ** เป็นชื่อเรียกกฎหมายที่บัญญัติขึ้นโดยประเทศที่มีพระมหากษัตริย์เป็นผู้อนุญาต สำหรับประเทศอื่นที่พระมหากษัตริย์ไม่ใช่ผู้อนุญาต (เช่นประธานาธิบดี) จะเรียกว่า **รัฐบัญญัติ** (ออนไลน์). เข้าถึงข้อมูลจาก : <https://th.wikipedia.org/wiki/พระราชบัญญัติ>. [2561, 14 กรกฎาคม].

⁵ วาสนา รอดเอี่ยม. (2525). *การลบล้างคำพิพากษาลงโทษจำคุก*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 54.

เพราะคำพิพากษาลงโทษดังกล่าวมีผลกระทบต่อตัวผู้กระทำผิด กล่าวคือแม่ผู้กระทำผิดจะพ้นโทษไปแล้วแต่คำพิพากษาลงโทษ ก็ยังคงเป็นมลทินติดตัวผู้กระทำผิดอยู่ตลอดไป ซึ่งทำให้ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วเมื่อกลับสู่สังคม ได้ถูกกีดกันจากสังคมจึงทำให้ไม่สามารถกลับคืนสังคมได้

ต่อมาภายหลังประเทศฝรั่งเศส ได้มีการปรับปรุงระเบียบประวัตินิติอาชญากรในศตวรรษที่ 19 โดยให้คำพิพากษาลงโทษทุกประเภทที่ปรากฏอยู่ในทะเบียนประวัติอาชญากรเป็นคำพิพากษาที่ได้รับรางวัลมลทิน⁶ ซึ่งได้แก่ คำพิพากษาอุกฤษโทษ คำพิพากษามัธยโทษ และคำพิพากษาลหุโทษ⁷ เพราะคำพิพากษาลงโทษดังกล่าวเป็นคำพิพากษาที่มีผลกระทบต่อทะเบียนประวัติอาชญากรของผู้กระทำผิด

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าคำพิพากษาลงโทษในประเทศฝรั่งเศส ผู้ที่ถูกลงโทษตามคำพิพากษาทุกประเภทมีสิทธิที่จะได้รับการล้างมลทินทั้งสิ้น

ด้านรูปแบบของการล้างมลทิน

ในอคิดการล้างมลทินจะทำโดยวิธีการไถ่บาป หรือล้างบาป ซึ่งจะมีการจัดพิธีเพื่อประกาศให้ประชาชนทั่วไปได้ทราบว่า ผู้กระทำผิดคนนั้นไม่ใช่ผู้กระทำผิดอีกต่อไป เนื่องจากในเวลาที่มีการนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษ รัฐได้นำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษต่อหน้าสาธารณชนโดยการประจานให้สาธารณชนทราบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำผิด ดังนั้น เมื่อรัฐได้ทำการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว รัฐก็ต้องประกาศให้บุคคลทั่วไปได้รับรู้รับทราบกันด้วยว่าบุคคลนั้นๆ ไม่ใช่ผู้กระทำผิดอีกต่อไป ซึ่งวิธีการดังกล่าวได้พัฒนามาเป็นการล้างมลทินโดยทางศาล (La réhabilitation judiciaire)

⁶ ประเทศฝรั่งเศสแบ่งลำดับชั้นของโทษเป็น 3 ประเภท

- (1) โทษชั้นอุกฤษโทษ (peines criminelles) เป็นคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือกักขัง
- (2) โทษชั้นมัธยโทษ (peines correctionnelles) คำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกและปรับ
- (3) โทษชั้นลหุโทษ (peines de simple police) คำพิพากษาให้ลงโทษปรับหรือจำกัดสิทธิบางประการ

อ้างใน สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล (เรียบเรียงและแปล). (2546). *บันทึกของนายออร์ซ ปาดูซ์ (Georges Padoux) ที่ปรึกษาการร่างกฎหมายของรัฐบาลสยามเกี่ยวกับการร่างกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127*. กรุงเทพฯ: วิทยุชน. หน้า 132.

⁷ ประเทศฝรั่งเศส แบ่งประเภทความผิดออกเป็น

- (1) ความผิดอุกฤษโทษ (crimes) จำคุกหรือกักขัง ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป หรือตลอดชีวิต
- (2) ความผิดมัธยโทษ (delits) จำคุกตั้งแต่ 2 เดือน – 10 ปี และปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์
- (3) ความผิดลหุโทษ (contraventions) โทษปรับตั้งแต่ 3 – 2,000 ฟรังก์ หรือจำคุกตั้งแต่ 1 วัน – 2 เดือน

อ้างใน อุทัย อาทิวา. *โทษในกฎหมายฝรั่งเศส* (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก :

http://www.humanrights.go.th/files/penalty_criminal_law_in_France.pdf. [2561, 8 มิถุนายน].

วิธีการล้างมลทินโดยทางศาลนั้น มีแนวความคิดมาจากประเพณีการล้างมลทินแบบดั้งเดิมที่ว่า ผู้กระทำผิดที่จะได้รับการล้างมลทินจะต้องเป็นผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วเท่านั้น โดยผู้กระทำผิดดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ โดยมีศาลเป็นผู้พิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้หรือไม่ กล่าวคือ หากศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ศาลก็จะพิจารณาล้างมลทินให้บุคคลนั้น และในทางกลับกันหากศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วเป็นบุคคลที่มีความประพฤติไม่ดีและไม่สามารแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ศาลก็จะไม่รับพิจารณาล้างมลทินให้

สำหรับวิธีการในการพิจารณาของศาลนั้น ก็จะเริ่มตั้งแต่การสอบสวนหาข้อเท็จจริง การสืบพยาน ไปจนถึงการตัดสินคดี ซึ่งจากวิธีการดังกล่าว ส่งผลให้กระบวนการพิจารณาของศาลเกิดความล่าช้า เนื่องจากต้องผ่านกระบวนการพิจารณาในหลายขั้นตอน นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้กระทำผิดจำต้องเปิดเผยประวัติของตนให้ศาลทราบเพื่อให้ศาลใช้ในการพิจารณาว่าเขาเป็นบุคคลที่สมควรจะได้รับการพิจารณาล้างมลทินหรือไม่ ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลประวัติส่วนตัว อาจทำให้บุคคลภายนอกทราบว่าเขาเคยเป็นผู้กระทำความผิดมาก่อน

ดังนั้น ในศตวรรษที่ 19 ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศฝรั่งเศสได้ปรับปรุงทะเบียนประวัติอาชญากร จึงได้เกิดวิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย⁹

วิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายนั้น เป็นวิธีการที่กำหนดให้ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วสามารถได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้กระทำผิดเข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ผู้กระทำผิดจะต้องรับโทษตามคำพิพากษาลงโทษจนครบถ้วนแล้ว และจะต้องไม่ถูกตัดสินลงโทษใหม่ในคำพิพากษาอุกฤษฎโทษ หรือคำพิพากษามัธยมโทษอีก เมื่อผ่านพ้นช่วงระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดภายหลังจากที่ได้พ้นโทษมาแล้ว และผู้กระทำความผิดได้ยื่นคำร้องขอล้างมลทินต่อศาล ผู้กระทำผิดก็จะได้รับการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายทันที¹⁰

การล้างมลทินโดยผลของกฎหมายนี้ ได้ก่อให้เกิดผลดีต่อผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทินหลายประการ กล่าวคือ สามารถทำให้ผู้กระทำผิดได้รับการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายทันทีที่ผู้กระทำผิดเข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด โดยผู้กระทำผิดไม่ต้องผ่าน

⁸ สัจชาติ อุปันนชัย. (2554). *การจำกัดสิทธิของผู้ที่เคยได้รับการล้างมลทินเนื่องจากกระทำผิดทางอาญาหรือวินัย*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. หน้า 148.

⁹ วาสนา รอดเยี่ยม. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 5. หน้า 136.

¹⁰ สัจชาติ อุปันนชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 153.

กระบวนการพิจารณาถ้อยคำฟ้องจากศาล นอกจากนั้น วิธีการนี้ยังสามารถปกป้องประวัติการกระทำ ความผิดของผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทินได้อีกด้วย

ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่า ปัจจุบันรูปแบบในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิด อาญาในประเทศฝรั่งเศสนั้น มีอยู่สองวิธี คือ วิธีการล้างมลทินโดยทางศาล และวิธีการล้างมลทินโดยผล ของกฎหมาย

ด้านผลของคำพิพากษาลงโทษ

ในอดีตการล้างมลทินจะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการล้างมลทินได้รับสิทธิและ ความสามารถต่างๆ ที่เสียไปโดยผลของคำพิพากษาลงโทษกลับคืนมา ทั้งนี้ เพราะการล้างมลทินมีผล เป็นการล้างไปซึ่งการไร้ความสามารถ การเสื่อมเสียทั้งปวงที่เกิดจากผลของคำพิพากษาให้ลงโทษ¹¹

แต่ต่อมาภายหลังจากที่ได้รับการปรับปรุงทะเบียนประวัติอาชญากรขึ้นในศตวรรษที่ 19 การล้างมลทินก็มีผลเป็นการลบล้างคำพิพากษาลงโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดด้วย ซึ่งผลดังกล่าวทำให้ ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการล้างมลทินเปรียบเสมือนบุคคลที่ไม่เคยต้องคำพิพากษาลงโทษมาก่อน¹² ทั้งนี้ เพราะการล้างมลทินจะลบล้างมลทินหรือตราบาปใดๆ ที่เกิดจากคำพิพากษาลงโทษให้หมดไป ซึ่งทำให้ การล้างมลทินได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัวผู้กระทำความผิดที่ได้รับการล้างมลทินเป็นอย่างมากในแง่ของ การกลับคืนสู่สังคม

กล่าวโดยสรุปคือ ประเทศฝรั่งเศสได้มีการขยายขอบเขตการล้างมลทินในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้น โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศส หมวดการล้างมลทิน ได้กำหนดรูปแบบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการล้างมลทิน รวมถึงผลของการล้างมลทินไว้ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.1.1 รูปแบบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการล้างมลทิน

ประเทศฝรั่งเศสได้กำหนดรูปแบบของการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดอาญาไว้ สองวิธี¹³ คือ วิธีการล้างมลทินโดยทางศาล และวิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย

วิธีการล้างมลทินทั้งสองวิธีดังกล่าว กฎหมายจะกำหนดให้เป็นสิทธิแก่ผู้กระทำความผิด อาญาที่พ้นโทษมาแล้วเท่านั้นที่จะสามารถขอล้างมลทินได้ โดยมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมวดการล้างมลทินได้กำหนดไว้ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

¹¹ วาสนา รอดเยี่ยม. อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 5. หน้า 133.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 134.

¹³ โกเมน ภัทรภริมย์. อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 3. หน้า 3.

1) วิธีการล้างมลทินโดยทางศาล

วิธีการล้างมลทินโดยทางศาลเป็นวิธีการที่พัฒนามาจากวิธีการไต่บาปในสมัยโบราณ ที่มีแนวความคิดว่าผู้กระทำผิดที่จะได้รับการพิจารณาล้างมลทินนั้นจะต้องเป็นผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว และผู้กระทำผิดดังกล่าวจะต้องเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้แล้ว โดยในการพิจารณาว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้หรือไม่ ซึ่งศาลจะเป็นผู้พิจารณาโดยจะพิจารณาจากความประพฤติของบุคคลดังกล่าวเป็นหลัก กล่าวคือ ถ้าศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ศาลก็จะทำการล้างมลทินให้

สำหรับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของวิธีการล้างมลทินโดยทางศาลนั้น แบ่งออกได้เป็นสามขั้นตอน คือ ขั้นตอนก่อนการยื่นคำร้องขอล้างมลทิน ขั้นตอนการยื่นคำร้องขอล้างมลทิน ขั้นตอนการพิจารณาคำร้องขอล้างมลทิน ซึ่งมีดังนี้

ขั้นตอนแรก ขั้นตอนก่อนการยื่นคำร้องขอล้างมลทิน

ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว จะยื่นคำร้องขอล้างมลทินต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังนี้

เงื่อนไขเกี่ยวกับการชำระเงิน

ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว หากต้องการยื่นคำร้องขอล้างมลทินจะต้องทำการชำระเงินให้เรียบร้อยก่อน ตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 788 วรรคหนึ่ง¹⁴ ได้กำหนดไว้ โดยให้ผู้กระทำผิดที่จะยื่นคำร้องขอล้างมลทิน จะต้องแสดงหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และค่าสินไหมทดแทนด้วย

แต่อย่างไรก็ตามในกรณีที่คดีขาดอายุความการลงโทษ หรือผู้กระทำผิดไม่สามารถแสดงหลักฐานการชำระเงินได้ เนื่องจากเขาตกอยู่ภายใต้ระยะเวลาของการควบคุมตัว หรือถูกกักขังอยู่ ซึ่งโดยสภาพแล้วเขาไม่สามารถชำระเงินได้ หรือพระคลังปฏิเสธไม่ยอมรับชำระหนี้ หรือกรณีที่ผู้กระทำผิดได้เสียชีวิตเพื่อประเทศชาติ¹⁵ บุคคลดังกล่าวจะสามารถยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ทันที โดยไม่ต้องชำระเงินก่อน แต่ถ้าเป็นกรณีที่ผู้กระทำผิดถูกลงโทษปรับ และศาลได้รอกการลงโทษไว้ ผู้กระทำผิดดังกล่าวไม่สามารถยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ เพราะโทษปรับยังไม่ถูกนำมาชำระ

¹⁴ Art. 788 Lecondamné doit, sauf le cas de prescription, justifier du payement des frais de justice; de l'amende et des dommages-intérêts ou de la remise qui lui en est faite. อ้างถึงในสัญญาชาติ อุปนนชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 148.

¹⁵ Crim.1951 ศาลยอมให้ล้างมลทินให้ แม้ยังไม่ได้ชำระค่าเสียหายก็ตาม. อ้างถึงใน สัญญาชาติ อุปนนชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 148.

สำหรับวิธีการชำระเงิน จำเลยจะต้องนำเงินไปฝากที่กองทุนของรัฐ (La caisse) ถ้าโจทก์ไม่มารับเงินภายในระยะเวลาที่กำหนด เงินดังกล่าวก็จะถูกส่งกลับไปยังจำเลย และในกรณีที่เกิดความเสียหายขึ้น แต่จำเลยไม่พบคู่ความฝ่ายที่ได้รับความเสียหาย หรือคู่ความฝ่ายนั้นปฏิเสธไม่ยอมรับชำระเงิน จำเลยจะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนโดยส่งผลผ่านทางกองทุนของรัฐ

เมื่อผู้กระทำผิดได้ชำระเงินเสร็จเรียบร้อยแล้ว และได้ยื่นคำร้องขอล้างมลทิน ผู้กระทำผิดจะต้องแสดงหลักฐานการชำระเงินค่าธรรมเนียม ค่าปรับ และสินไหมทดแทนต่อศาลด้วย ในกรณีที่ เป็นบุคคลล้มละลายบุคคลดังกล่าวจะต้องแสดงหลักฐานการชำระหนี้ ค่าปรับ ค่าธรรมเนียม ส่วนลดหนี้ต่อศาลด้วย

เงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอล้างมลทิน

ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว ก่อนจะยื่นคำร้องขอล้างมลทินบุคคลนั้นจะต้องรอให้ผ่านพ้นช่วงระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดภายหลังจากการพ้นโทษ จึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทิน ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้กำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอล้างมลทินไว้ ดังนี้

(ก) ผู้ต้องคำพิพากษาอุกฤษโทษ จะยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ต่อเมื่อระยะเวลาห้าปี ได้ผ่านพ้นไปนับแต่วันที่ผู้กระทำผิดได้พ้นจากโทษ

(ข) ผู้ต้องคำพิพากษามรโทษ จะยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ต่อเมื่อระยะเวลาสามปี ได้ผ่านพ้นไปนับแต่วันที่ผู้กระทำผิดได้พ้นจากโทษ

(ค) ผู้ต้องคำพิพากษาลหุโทษ จะยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ต่อเมื่อระยะเวลาหนึ่งปีได้ผ่านพ้นไปนับแต่วันที่ผู้กระทำผิดได้พ้นจากโทษ

สำหรับการเริ่มนับระยะเวลาการพ้นโทษของผู้กระทำผิดนั้น มี 5 กรณี ดังนี้

กรณีแรก ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษปรับ ระยะเวลาจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาเด็ดขาด

กรณีที่สอง ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษจำคุกอิสรภาพ ระยะเวลาจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษได้รับอิสรภาพหรือวันที่ได้รับอิสรภาพโดยมีเงื่อนไข

กรณีที่สาม ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษให้อยู่ในความควบคุมดูแล ระยะเวลาจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาลงโทษสิ้นสุดลง

กรณีที่สี่ ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษอาญาในโทษอย่างอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุกหรือโทษปรับ ระยะเวลาจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษครบกำหนดการลงโทษ

กรณีสุดท้าย การขาดอายุความการลงโทษ ระยะเวลาจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่ผู้ต้องคำพิพากษา ลงโทษพ้นกำหนดอายุความการลงโทษ¹⁶

ในกรณีที่ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษได้กระทำความผิดขึ้นใหม่ หรือกระทำความผิดซ้ำ หรือเคยเป็นบุคคลที่ได้รับการล้างมลทินมาแล้ว แต่ได้หวนกลับไปกระทำความผิดขึ้นอีก ระยะเวลา ในการยื่นคำร้องขอล้างมลทินก็จะถูกขยายออกไปเป็นสองเท่าของระยะเวลาเดิมที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น จะขอล้างมลทินได้เมื่อพ้นสิบปีนับแต่พ้นโทษ สำหรับผู้ต้องคำพิพากษาอุกฤษโทษ

ส่วนกรณีผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษได้พ้นจากโทษโดยการขาดอายุความการลงโทษ ระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอล้างมลทินก็จะขยายออกไปเช่นกัน แต่ระยะเวลาจะยาวนานกว่า กล่าวคือสามสิบปีสำหรับผู้ต้องคำพิพากษาอุกฤษโทษ และสิบปีสำหรับผู้ต้องคำพิพากษามัชยโทษ นอกจากนี้ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษในกรณีนี้จะต้องไม่ถูกศาลตัดสินลงโทษใหม่ในคำพิพากษา อุกฤษโทษหรือคำพิพากษาลหุโทษอีก และจะต้องเป็นผู้ที่มีความประพฤติดี¹⁷

แต่อย่างไรก็ตาม มีผู้กระทำความผิดในบางกรณีที่สามารถยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้เลย โดยไม่ต้องรอให้ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว คือ ผู้กระทำความผิดที่ได้เสียชีวิตเพื่อประเทศชาติ

ขั้นตอนที่สอง ขั้นตอนการยื่นคำร้องขอล้างมลทิน

เมื่อผู้กระทำความผิดได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในขั้นตอนก่อนการยื่นคำร้องขอ ล้างมลทินแล้ว ผู้กระทำความผิดจะสามารถมีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ โดยมีหลักเกณฑ์การยื่นคำร้อง ขอล้างมลทิน ดังต่อไปนี้

บุคคลผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทิน

¹⁶ Art.786 Ce délai part, pour les condamnés à une amende, du jour où la condamnation est devenue irrévocable et, pour les condamnés à une peine privative de liberté, du jour de leur libération définitive ou, conformément aux dispositions de l' article 733, quatrième alinéa, du jour de leur libération conditionnelle lorsque celle-ci n' a pas été suivie de révocation et, pour les condamnés soumis à la tutelle pénale (supprimée), du jour où celle-ci a pris fin.

A l' égard des condamnés à une sanction pénale- autre que l' emprisonnement ou l' amende, prononcée a titre principal, ce délai part de l' expiration de la sanction subie. อ้างถึงในสัญญาชาติ อุปนนชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 150.

¹⁷ Art. 787 Les condamnés contradictoirement, les condamnés par contumace ou par défaut, qui ont prescrit contre l' exécution de la peine, sont tenus, outre les conditions qui vont être énoncées, de justifier qu' ils n' ont encouru, pendant les délais de la prescription, aucune condamnation pour faits qualifiés crimes ou délits et qu' ils ont eu une conduite irréprochable. อ้างถึงในสัญญาชาติ อุปนนชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 150.

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 785¹⁸ ได้กำหนดบุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทินไว้ 2 ประเภท คือ ผู้กระทำผิด และผู้แทนทางกฎหมาย

(1) ผู้กระทำผิด ผู้กระทำผิดที่มีสิทธิสามารถยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ จะต้องเป็นผู้ต้องคำพิพากษาอุกฤษโทษ (Criminelle) มัชยโทษ (Correctionnelle) หรือลหุโทษ (Contraventionnelle) และจะต้องรับโทษตามคำพิพากษาจนครบถ้วนตามกฎหมายแล้ว

แต่กฎหมายก็ได้มีข้อยกเว้นในบางกรณี แม้ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษจะยังรับโทษตามคำพิพากษาไม่ครบถ้วน บุคคลดังกล่าวก็สามารถมีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้ เช่น กรณีที่ได้รับการอภัยโทษ กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษทุกประเภท มีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทินได้เมื่อพ้นโทษแล้ว

(2) ผู้แทนทางกฎหมาย ในกรณีที่ผู้กระทำผิดได้ถึงแก่ความตาย บุคคลที่มีฐานะเป็นผู้แทนทางกฎหมายของผู้กระทำผิดที่ได้ถึงแก่ความตาย ได้แก่ สามีหรือภรรยา หรือผู้สืบสันดาน สามารถมีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทินให้แก่ผู้ตายได้ภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ผู้กระทำผิดได้ถึงแก่ความตาย

วิธีการยื่นคำร้องขอล้างมลทิน

ผู้กระทำผิดสามารถยื่นคำร้องขอล้างมลทินต่ออัยการแห่งรัฐ ณ ถิ่นที่อยู่ของตน แต่ถ้าผู้กระทำผิดมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศ ผู้กระทำผิดสามารถยื่นคำร้องขอล้างมลทินต่ออัยการแห่งรัฐได้ ณ ที่อยู่ครั้งสุดท้ายของตนในประเทศฝรั่งเศส หรือสถานที่ที่มีคำพิพากษาลงโทษ¹⁹

ขั้นตอนสุดท้าย ขั้นตอนการพิจารณาคำร้องขอล้างมลทิน

¹⁸ Art. 785 La réhabilitation ne peut être demandée en justice, du vivant du condamné, que par celui-ci, ou, s'il est interdit, par son représentant légal; en cas de décès et si les conditions légales sont remplies, la demande peut être suivie par son conjoint ou par ses ascendants ou descendants et même formée par eux, mais dans le délai d'une année seulement à dater du décès. อ้างถึงในสัญญาติ อุปนันทชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 151.

¹⁹ Art. 790 Cette demande précise :

1° La date de la condamnation;

2° Les lieux où le condamné a résidé depuis sa libération.

อ้างถึงใน สัญญาติ อุปนันทชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 151.

เมื่ออัยการแห่งรัฐได้รับคำร้องขอล้างมลทินแล้ว อัยการแห่งรัฐก็จะทำการสอบสวนความประพฤติของผู้กระทำผิด และขอความเห็นจากผู้พิพากษาเพื่อการบังคับคดี และขอความเห็นของตนประกอบการพิจารณาเสนออัยการทั่วไป²⁰

ในการขอความเห็นเสนอให้อัยการทั่วไป อัยการแห่งรัฐต้องส่งคำพิพากษาลงโทษ รายละเอียดเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของผู้กระทำผิดที่บันทึกเกี่ยวกับการลงโทษ และทะเบียนประวัติอาชญากรหมายเลข 1²¹ ไปด้วยเมื่ออัยการทั่วไปได้รับความเห็นเอกสารดังกล่าวแล้ว อัยการทั่วไปก็จะทำการพิจารณาและส่งผลการพิจารณาไปให้ศาลเพื่อให้ศาลทำการพิจารณาและดำเนินการต่อไป

หลังจากอัยการทั่วไปส่งมาให้ศาลพิจารณา ศาลจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสองเดือน และพิจารณาโดยการรับฟังและนัดหมายคู่ความตามระเบียบ²² ในขั้นตอนนี้กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ร้องขอล้างมลทิน มีสิทธินำเอกสารทุกชิ้นที่มีประโยชน์ต่อการพิจารณาคดีเสนอต่อศาล²³ เพื่อประกอบการพิจารณาได้

โดยการพิจารณานั้น ศาลจะพิจารณาจากความประพฤติของผู้กระทำผิดเป็นหลัก และอยู่ภายใต้การควบคุมของศาลฎีกา²⁴ หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วเป็นบุคคลที่มีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ศาลจึงจะทำการล้างมลทินให้ โดยศาลจะมีคำพิพากษาล้างมลทินให้แก่บุคคลดังกล่าว ซึ่งรูปแบบของคำพิพากษาจะเป็นไปตามที่กฎหมาย

²⁰ Art. 791 Le procureur de la République s'entoure de tous renseignements utiles aux différents lieux où le condamné a pu séjourner. Il prend en outre l'avis du juge de l'application des peines. เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

²¹ Art. 792 Le procureur de la République se fait délivrer:

1° Une expédition des jugements de condamnation;

2° Un extrait du register des lieux de détention ou la peine a été subie constatant quelle a été conduite du condamné;

3° Un bulletin n° 1 du casier judiciaire.

Il transmet les pièces avec son avis au procureur général. เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

²² Art. 794 La cour statue dans les deux mois sur les conclusions du procureur général, la partie ou son conseil entendu ou dument convoqués. เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

²³ Art. 793 La cour est saisie par le procureur général. La demandeur peut soumettre directement à la cour toutes pièces utiles. เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

²⁴ Crim, 6 พฤศจิกายน 1947. เรื่องเดียวกัน, หน้า 152.

กำหนด โดยศาลฎีกาจะเป็นผู้จัดทำ²⁵ และจะมีการนำคำพิพากษาดังกล่าวไปพิมพ์ลงในคำพิพากษา และทะเบียนประวัติอาชญากร²⁶

แต่ในทางกลับกัน หากศาลได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วยังเป็นบุคคลที่ไม่สมควรได้รับการล้างมลทิน ศาลก็จะมีคำสั่งยกคำร้องขอล้างมลทิน ในกรณีนี้ถ้าผู้กระทำผิดหรือผู้แทนทางกฎหมายประสงค์ที่จะยื่นคำร้องขอล้างมลทินอีก บุคคลดังกล่าวจะยื่นคำร้องขอล้างมลทินครั้งใหม่ได้ เมื่อครบกำหนดระยะเวลาสองปี แต่ในหนึ่งเดือนแรกของการยกคำร้องขอล้างมลทินผู้ยื่นคำร้องขอจะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าตนมีหลักฐานเพียงพอที่จะได้รับการล้างมลทิน

2) วิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย

วิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย เป็นวิธีการนี้มีผลมาจากการปรับปรุงทะเบียนประวัติอาชญากรในศตวรรษที่ 19 โดยวิธีการดังกล่าวจากกำหนดให้ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วได้รับการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายโดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้กระทำผิดมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด กล่าวคือ ผู้กระทำผิดจะต้องรับโทษตามคำพิพากษาลงโทษจนครบถ้วนแล้ว และผู้กระทำผิดจะต้องไม่ถูกศาลตัดสินลงโทษใหม่ในคำพิพากษาอุกฤษโทษหรือคำพิพากษามัชยโทษ และเมื่อผ่านพ้นช่วงระยะเวลาตามที่กฎหมายกำหนดภายหลังการพ้นโทษของผู้กระทำผิด ประกอบกับผู้กระทำผิดได้ยื่นคำร้องขอล้างมลทิน ผู้กระทำผิดก็จะได้รับการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายทันที

วิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 784²⁷ ได้กำหนดไว้ ดังนี้

²⁵ Art. 795 L'arrêt de la chambre d'accusation peut être déféré à la Cour de cassation dans les formes prévues par le présent code. อ้างถึงใน สัญชาติ อุปนันชัย. อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 8. หน้า 153.

²⁶ Art. 798 Mention de l'arrêt prononçant la réhabilitation est faite en marge des jugements de condamnation et au casier judiciaire. เรื่องเดียวกัน, หน้า 153.

²⁷ Art. 784 Elle est acquise de plein droit au condamné qui n'a, dans les délais ci-après déterminés, subi aucune condamnation nouvelle à une peine criminelle ou correctionnelle:

1° Pour la condamnation à l'amende après un délai de trois ans à compter du jour du paiement de l'amend, de l'expiration de la contrainte par corps ou de la prescription accomplie;

2° Pour la condamnation unique, soit à une peine d'emprisonnement n'excédant pas six mois, soit à une sanction pénale autre que l'emprisonnement ou l'amende prononcée à titre principal, après un délai de cinq ans à compter, soit de l'expiration de la peine ou de la sanction subie, soit de la prescription accomplie;

บุคคลที่มีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทิน

(1) ผู้กระทำผิดที่รับโทษตามคำพิพากษาลงโทษจนครบถ้วนแล้ว ส่วนผู้กระทำผิดที่ได้รับ การอภัยโทษหรือขาดอายุความการลงโทษไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอล้างมลทิน

(2) ผู้กระทำผิดที่จะยื่นคำร้องขอล้างมลทินจะต้องไม่ถูกศาลตัดสินลงโทษใหม่ใน คำพิพากษาอุกฤษฎโทษ หรือคำพิพากษามัชฌิมโทษอีก

ระยะเวลาในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิด

ผู้กระทำผิดจะได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันที เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา ดังนี้

(1) ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษปรับ จะได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันทีที่ระยะเวลา สามปีได้ผ่านพ้นไปนับแต่วันที่ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษได้ชำระค่าปรับ หรือวันที่ผู้ต้องคำพิพากษา ลงโทษครบกำหนดการลงโทษ

(2) ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษฉบับเดียวที่มีโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือโทษอย่างอื่นที่ ใช้แทนโทษจำคุกหรือโทษจำกัดสิทธิ จะได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันทีที่ระยะเวลาห้าปี ได้ผ่านพ้นไปนับแต่วันที่ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษครบกำหนดการลงโทษ

(3) ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษฉบับเดียวที่มีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี จะได้รับการล้างมลทิน โดยอัตโนมัติทันทีที่ระยะเวลาสิบปีได้ผ่านพ้นไปนับแต่วันที่ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษครบ กำหนดการลงโทษ

(4) ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษอย่างอื่นที่รวมกันแล้วไม่เกินสองปี จะได้รับการล้างมลทิน โดยอัตโนมัติทันทีที่ระยะเวลาสิบปีได้ผ่านพ้นไปนับแต่วันที่ผู้ต้องคำพิพากษาลงโทษครบ กำหนดการลงโทษ²⁸

3° Pour la condamnation unique à une peine d' emprisonnement n' excédant pas cinq ans, ou pour les condamnation multiples don't l' ensemble ne dépasse pas ans, après un délai de dix ans à compter, soit de l'expiration de la peine subie, soit de la prescription accomplie.

Sont, pour l' application des dispositions qui précédent, considérées comme constituent une condamnation unique les condamnations dont la confusion a été accordée.

La remise totale ou partielle d' une peine par voie de grâce équivaut a son exécution totale ou partielle. อ้างถึงใน รัฐชาติ อุปันนชย. อ้างแล้ว เจริงอรรถที่ 8. หน้า 154.

²⁸ ศิรสา พูลสนอง. อ้างแล้ว เจริงอรรถที่ 1. หน้า 65.

ดังนั้น เมื่อผ่านพ้นช่วงระยะเวลาดังกล่าวแล้ว และผู้กระทำความผิดได้ยื่นคำร้องขอล้างมลทิน ผู้กระทำความผิดก็จะได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันที โดยที่ผู้กระทำความผิดไม่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากศาลก่อนเหมือนกับวิธีการล้างมลทินโดยทางศาล

จะเห็นว่า รูปแบบของการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดอาญาในประเทศฝรั่งเศสนั้นมีสองวิธีด้วยกัน คือ วิธีการล้างมลทินโดยทางศาล และวิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย โดยวิธีการดังกล่าวนี้ ได้กำหนดให้เฉพาะผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้ว และสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้แล้วเท่านั้น มีสิทธิที่จะได้รับการล้างมลทิน โดยกฎหมายกำหนดระยะเวลาเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์ หรือแก้ไขปรับปรุงตัวของผู้กระทำความผิด หากภายหลังการพ้นโทษผู้กระทำความผิดไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีกภายในช่วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดนั้นเป็นบุคคลที่สามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้แล้ว จึงได้รับการล้างมลทิน

3.1.2 ผลของการล้างมลทินตาม Code de Procédure Pénale

การล้างมลทินไม่ว่าจะโดยวิธีการทางศาลหรือโดยผลของกฎหมาย ล้วนเป็นประโยชน์ และก่อให้เกิดผลดีแก่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการล้างมลทินหลายประการ กล่าวได้ดังนี้

1) ทำให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการล้างมลทินได้รับสิทธิและความสามารถต่างๆ ตามกฎหมาย ที่ผู้กระทำความผิดสูญเสียไปโดยผลของคำพิพากษาลงโทษกลับคืนมา เช่น สิทธิในการเลือกตั้ง สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในการเป็นผู้ปกครอง สิทธิในการเป็นพยานในศาล ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม สิทธิและความสามารถต่างๆ ที่ผู้กระทำความผิดได้สูญเสียไปก่อนที่จะมีการล้างมลทิน ผู้กระทำความผิดจะไม่ได้รับกลับคืนมา กล่าวคือการล้างมลทินไม่มีผลย้อนหลังไปถึงสิทธิหรือการกระทำใดๆ ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะมีการล้างมลทิน เช่น กรณีที่ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ หรือกรณีที่ผู้กระทำความผิดถูกถอดเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ผลดังกล่าวยังคงมีอยู่ถึงแม้ว่าผู้กระทำความผิดจะได้รับการล้างมลทินไปแล้วก็ตาม เพราะวัตถุประสงค์ของการล้างมลทินก็เพื่อต้องการให้ผู้กระทำความผิดเกิดความสามารถใดๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเท่านั้น²⁹ เช่น การไร้ซึ่งความสามารถและการห้ามประกอบอาชีพ แต่การล้างมลทินไม่มีผลลบล้างการกระทำใดๆ ที่เกิดขึ้นแล้ว

2) การล้างมลทินมีผลต่อคำพิพากษาลงโทษ เนื่องจากการล้างมลทินจะทำให้คำพิพากษาลงโทษถูกลบล้างไป ซึ่งมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการล้างมลทินเปรียบเทียบกับเสมือนบุคคลที่ไม่เคยต้องคำพิพากษาลงโทษมาก่อน

²⁹ Art. 799 La réhabilitation efface la condamnation, nul ne peut en faire état, elle fait cesser pour l'avenir toutes les incapacités. อ้างถึงใน สัญชาติ อุปนันทน์ชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 156.

3) การล้างมลทินมีผลต่อทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำผิด เนื่องจากเมื่อศาลได้มีคำพิพากษาล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิดแล้ว ก็จะมีการนำคำพิพากษาดังกล่าวไปบันทึกลงในทะเบียนประวัติอาชญากรรม³⁰อันมีผลทำให้ทะเบียนประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำผิดปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับการล้างมลทิน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อผู้กระทำผิดในการกลับสู่สังคม

3.1.3 การบังคับใช้กฎหมายล้างมลทิน

กฎหมายล้างมลทินในประเทศฝรั่งเศส ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมวดการล้างมลทิน จะมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคน หากผู้กระทำผิดอาญาเข้าหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

3.2 การล้างมลทินในประเทศไทย

ในประเทศไทย การล้างมลทินเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษ โดยรัฐสภาจะตรากฎหมายกลางออกมาเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการล้างมลทิน ซึ่งเรียกว่า “พระราชบัญญัติล้างมลทิน ปี 1974”(Rehabilitation of offenders Act 1974) พระราชบัญญัตินี้ จะบัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการล้างมลทิน รวมถึงผลที่ผู้กระทำผิดจะได้รับจากการล้างมลทินไว้ โดยกำหนดให้ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้วได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้กระทำผิดมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

จะเห็นได้ว่าการล้างมลทินในประเทศไทยเป็นแบบวิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือ การล้างมลทินจะมีผลทำให้ผู้กระทำผิดได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้กระทำผิดเข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

³⁰ ทะเบียนประวัติอาชญากรรมสามารถแบ่งออกได้เป็นสามระดับ คือ

(1) ทะเบียนประวัติอาชญากรรมหมายเลข 1 (BULLETIN 1) ถือเป็นเอกสารที่มีความสมบูรณ์มากที่สุดในการบรรดาทะเบียนประวัติอาชญากรรมทั้งหมด ทั้งนี้เพราะทะเบียนประวัติอาชญากรรมหมายเลข 1 จะบันทึกประวัติการกระทำผิดของผู้กระทำผิดและคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำผิดไว้ทั้งหมด

(2) ทะเบียนประวัติอาชญากรรมหมายเลข 2 (BULLETIN 2) ถือเป็นเอกสารที่มีความสมบูรณ์รองลงมา ทั้งนี้เพราะทะเบียนประวัติอาชญากรรมหมายเลข 2 จะไม่ปรากฏข้อมูลเกี่ยวกับคำพิพากษาลงโทษ หรือคำพิพากษารอการลงโทษที่พ้นระยะเวลาการลงโทษไปแล้ว

(3) ทะเบียนประวัติอาชญากรรมหมายเลข 3 (BULLETIN 3) ถือเป็นเอกสารที่มีความสมบูรณ์น้อยที่สุดในบรรดาทะเบียนประวัติอาชญากรรมทั้งหมด ทั้งนี้เพราะทะเบียนประวัติอาชญากรรมหมายเลข 3 จะบันทึกเฉพาะข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับตัวผู้กระทำผิดจริงๆ เพื่อมิให้ข้อมูลดังกล่าวส่งผลร้ายต่อตัวผู้กระทำผิดมากเกินไป เนื่องจากเอกสารดังกล่าวผู้กระทำสามารถนำไปใช้เป็นหลักฐานในการสมัครงานได้

สำหรับหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการล้างมลทิน รวมทั้งผลผู้ที่กระทำผิดจะได้รับจากการล้างมลทินนั้น มีดังต่อไปนี้

3.2.1 รูปแบบ หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการล้างมลทิน ตาม พระราชบัญญัติล้างมลทิน ปี 1974 (Rehabilitation of offenders Act 1974)

รูปแบบในการล้างมลทินของประเทศอังกฤษ นั้น เป็นแบบวิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย อันมีลักษณะที่คล้ายกับประเทศฝรั่งเศส ซึ่งการล้างมลทินจะมีผลทำให้ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษ ได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันทีที่ผู้กระทำความผิดมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งพระราชบัญญัติล้างมลทิน ปี 1974 ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของการล้างมลทินไว้ ดังนี้

บุคคลที่มีสิทธิได้รับการล้างมลทิน

บุคคลที่มีสิทธิได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องเป็นผู้กระทำความผิดที่รับโทษแล้ว³¹ โดยผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะต้องกระทำความผิดและรับโทษตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนด นอกจากนี้ ผู้กระทำความผิดจะต้องไม่กระทำความผิดซ้ำอีกภายในกำหนดระยะเวลาระหว่างการแก้ไขปรับปรุงตัว

สำหรับความผิดและโทษตามที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดเป็นเงื่อนไขในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดสามารถแบ่งออกได้เป็นสองประเภท คือ ความผิดและโทษทางอาญา กับความผิดและโทษทางวินัย

กรณีความผิดและโทษทางอาญาที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดเป็นเงื่อนไขในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิด ได้แก่ การกระทำความผิดตามมาตรา 47(1) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ปี 1977 (Criminal Law Act 1977)³² การกระทำความผิดภายนอกประเทศอังกฤษ การกระทำความผิดตามคำวินิจฉัยภายใต้มาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชน ปี 1969 (Children and Young

³¹ โทษตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ปี 1974 (Rehabilitation of offenders Act 1974) หมายถึง คำสั่งใดๆ ของศาลเกี่ยวกับการกระทำความผิดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เว้นแต่

(ก) เป็นคำสั่งให้จำคุกหรือคำสั่งอื่นอันเนื่องมาจากการไม่ชำระค่าปรับหรือเงินตามคำพิพากษาของศาล หรือการชำระเงินไม่ครบถ้วน หรือ

(ข) เป็นคำสั่งให้รอกการลงโทษจำคุก.

³² Sec.1 [(2A) where in respect of a conviction a person has been sentenced to imprisonment with an order under section 47(1) of the Criminal Law Act 1977, he is to be treated for the purposes of subsection (2) above as having served the sentence as soon as he completes service of so much of the sentence as was by that order required to be served in prison.]. อ้างถึงใน ศิริสา พูลสนอง. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 1. หน้า 68.

Persons Act 1969) และการกระทำความผิดของบุคคลที่อยู่ในระหว่างถูกคุมประพฤติหรือได้รับการปล่อยตัว³³

ส่วนกรณีความผิดและโทษทางวินัยที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดเงื่อนไขในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิด ได้แก่ การกระทำความผิดในทางแพ่ง (Civil offender) การกระทำความผิดตามมาตรา 30 มาตรา 45 มาตรา 46 มาตรา 61 มาตรา 62 มาตรา 64 และมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติกองทัพบก ปี 1955 (Army Act 1955) และพระราชบัญญัติกองทัพอากาศ ปี 1955 (Air Force 1955) และการกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 30 มาตรา 31 มาตรา 34A มาตรา 35 มาตรา 36 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติวินัยของทหารเรือ ปี 1957 (Naval Discipline Act 1957)³⁴

นอกจากผู้กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นจะเป็นที่มีสิทธิได้รับการล้างมลทินแล้ว ผู้กระทำความผิดที่ถูกพิพากษาลงโทษโดยกระบวนการที่เรียกว่า “service disciplinary proceedings”³⁵ ก็เป็นผู้กระทำความผิดที่มีสิทธิได้รับการล้างมลทินด้วย

³³ Sec.1 (4) In this Act, references to a conviction, however expressed, include references

(a) to a conviction by or before a court outside Great Britain ; and

(b) to any finding (other than a finding linked with a finding of insanity) in any criminal proceeding or in care proceedings under section 1 of the Children and Young Persons Act 1969 that a person has committed an offence or done the act or made the omission charged; and notwithstanding anything in section 9 of the Criminal Justice (Scotland) Act 1949 or section 13 of the Power of Criminal Courts Act 1973 (conviction of a person put on probation or discharged to be deemed not to be a conviction) a conviction in respect of which an order is made placing the person convicted on probation or discharging him absolutely or conditionally shall be treated as a conviction for the purposes of this Act and the person in question may become a rehabilitated person in respect of that conviction and the conviction a spent conviction for those purpose accordingly.

เรื่องเดียวกัน, หน้า 68.

³⁴ Sec.2 (3) Subsection (2) above applies to any offence consisting in the commission of a civil offence and to any offence under, and offence of attempting to commit an offence under, any of the following enactments, or any corresponding enactment previously in force

(a) Sections 30, 45, 46, 61, 62, 64 and 66 of the Army Act 1955 and the Air Force Act 1955; and

(b) sections 5, 30, 31, 34A, 35, 36 and 37 of the Naval Discipline Act 1957.

อ้างถึงใน ศิริสา พูลสนอง. อ้างแล้ว เชิงบรรณที่ 1. หน้า 69.

³⁵ Service disciplinary proceedings ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความหมายดังต่อไปนี้

(ก) กระบวนการพิจารณาใดๆ ภายใต้พระราชบัญญัติกองทัพบก 1955 พระราชบัญญัติกองทัพอากาศ 1955 หรือพระราชบัญญัติวินัยของทหารเรือ 1957 (ไม่ว่าจะเป็นพิจารณาของศาลทหาร หรือศาลอื่น หรือบุคคลอื่นซึ่งมีอำนาจในการพิจารณาลงโทษ)

จึงกล่าวโดยสรุปได้ว่า บุคคลที่มีสิทธิจะได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะต้องเป็นผู้กระทำความผิดที่ได้รับโทษและพ้นโทษตามที่กฎหมายกำหนดมาแล้ว ทั้งผู้กระทำความผิดอาญาและผู้กระทำความผิดทางวินัย โดยมีเงื่อนไขว่าผู้กระทำความผิดดังกล่าวจะต้องกระทำความผิดและรับโทษตามที่พระราชบัญญัติกำหนดไว้

ระยะเวลาในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิด

พระราชบัญญัติล้างมลทิน มาตรา 5 ได้บัญญัติกำหนดระยะเวลาในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดไว้ตามประเภทของผู้กระทำความผิด ดังนี้

ประเภทแรก กรณีผู้กระทำความผิดเป็นเด็ก (อายุต่ำกว่า 18 ปี) ระยะเวลาในการล้างมลทิน คือ ครั้งหนึ่งของระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่³⁶ปรากฏตามตาราง A³⁷ มาตรา 5 ดังนี้

(ข) กระบวนการพิจารณาใดๆ ภายใต้พระราชบัญญัติอื่นที่ใช้บังคับ นอกเหนือไปจากที่ระบุใน (ก) (รวมถึงกรณีของ Standing Civilian Court ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกำลังพล 1976 (Armed Forces Act 1976) ด้วย เนื่องจากประเทศอังกฤษ บุคคลที่สังกัดกำลังพลไม่ถือเป็นข้าราชการ Dictionary of Law, Peter Collin Publishing) หรือ

(ค) กระบวนการพิจารณาใดๆ ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับ เช่น Visiting Forced (British Commonwealth) Act 1993 ทั้งนี้ ไม่ว่ากระบวนการดังกล่าวจะเกิดขึ้นในหรือนอกราชอาณาจักร. อ้างถึงใน ศิริสา พูลสนอง. อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 1. หน้า 65

³⁶ Sec.5 (2) For the purposes of this Act

(a) the rehabilitation period applicable to a sentence specified in the first column of Table A below is the period specified in the second column of that Table in relation to that sentence, or, where the sentence was imposed on a person who under seventeen years of age at the date of this conviction, half that period; and

³⁷ TABLE A

Rehabilitation periods subject to reduction by half for persons [under 18]

<i>Sentence</i>	<i>Rehabilitation period</i>
A sentence of imprisonment [or youth custody] or corrective training for a term exceeding six months but not exceeding thirty months.	Ten years
A sentence of cashiering, discharge with ignominy or dismissal with disgrace from Her Majesty's service.	Ten years
A sentence of imprisonment [or youth custody] for a term not exceeding six months.	Seven years

- 1) คำพิพากษาลงโทษจำคุกในสถานกักกันเยาวชนหรือสถานพินิจ หรือคำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีระยะเวลาเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินสามสิบเดือน ระยะเวลาในการล้างมลทินคือสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ
- 2) คำพิพากษาลงโทษให้ออกหรือปลดออกจากราชการ ระยะเวลาในการล้างมลทินคือสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ
- 3) คำพิพากษาลงโทษจำคุกในสถานกักกันเยาวชนหรือสถานพินิจ ระยะเวลาในการล้างมลทินคือเจ็ดปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ
- 4) คำพิพากษาลงโทษไล่ออกจากราชการ ระยะเวลาในการล้างมลทินคือเจ็ดปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ
- 5) คำพิพากษาลงโทษคุมขังทางวินัย ระยะเวลาในการล้างมลทินคือห้าปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ
- 6) คำพิพากษาลงโทษปรับหรือโทษอย่างอื่นที่ขอล้างมลทินได้ภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่ต้องไม่ใช่คำพิพากษาลงโทษตามที่กำหนดไว้ในตาราง B หรือคำพิพากษาลงโทษอย่างอื่นตาม (3) หรือ (8) ระยะเวลาในการล้างมลทินคือห้าปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ

A sentence of dismissal from Her Majesty's service.	Seven years
Any sentence of detention in respect of a conviction in service disciplinary proceedings.	Five years
A fine or any other sentence subject to rehabilitation under this Act, not being a sentence to which	
Table B	Five years
Below or any of subsections (3) [to (8)] below applies.	

อ้างอิงใน สัตยชาติ อุปันนชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 160.

ประเภทที่สอง กรณีผู้กระทำผิดเป็นเยาวชน ระยะเวลาในการล้างมลทินจะเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในตาราง B³⁸ ในมาตรา 5³⁹ ซึ่งมีดังนี้

³⁸ TABLE B

Rehabilitation periods for certain sentences confined to young offenders

<i>Sentence</i>	<i>Rehabilitation period</i>
A sentence of Borstal training.	Seven years
[A custodial order under Schedule 5A to the Army Act 1955 or the Air Force Act 1955, or under Schedule 4A to the Naval Discipline Act 1957, where the maximum period of detention specified in the order is more than six months.]	[Seven years]
[A custodial order under section 71AA of the Army Act 1955 or the Air Force Act 1955, or under section 43AA of the Naval Discipline Act 1957, where the maximum period of detention specified in the order is more than six months.]	[Seven years]
A sentence of detention for a term exceeding six months but not exceeding thirty months passed under [section 91 of the Powers of Criminal Courts (Sentencing) Act 2000] or under section [206 of the Criminal Procedure (Scotland) Act 1975].	Five years
A sentence of detention for a term not exceeding six months passed under either of those provisions.	Three years
An order for detention in a detention centre made under [section 4 of the Criminal Justice Act 1982,] section 4 of the Criminal Justice Act 1961	Three years
[A custodial order under any of the Schedules to the said Acts of 1955 and 1957 mentioned above, where the maximum period of detention specified in the order is six months or less.]	[Three years]
[A custodial order under section 71AA of the said Acts of 1955, or section 43AA or the said Act of 1957, where the maximum period of detention specified in the order is six months or less.]	[Three years]

อ้างอิงใน สัจชาติ อุปนันชัย. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 161.

³⁹ Sec.5 (2) (b) the rehabilitation period applicable to a sentence specified in the first column of Table B below is the period specified in the second column of that Table in relation to that sentence;

1) คำพิพากษาให้เข้ารับการฝึกอบรม ระยะเวลาในการล้างมลทินคือเจ็ดปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ

2) คำพิพากษาลงโทษคุมขังที่มีระยะเวลาเกินกว่าหกเดือน แต่ไม่เกินสามสิบเดือนตาม มาตรา 53 แห่งราชบัญญัติเด็กและเยาวชน ปี 1993 หรือตามมาตรา 206 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสกอตแลนด์ ปี 1975 ระยะเวลาในการล้างมลทินคือห้าปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ

3) คำพิพากษาลงโทษคุมขังที่มีระยะเวลาไม่เกินหกเดือนตามบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น ระยะเวลาในการล้างมลทินคือสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ

4) คำสั่งคุมขังตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญา ปี 1960 (Criminal Justice Act 1982) ระยะเวลาในการล้างมลทินคือสามปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ

ประเภทที่สาม กรณีผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัวภายหลังจากรับโทษตามคำพิพากษาจนครบถ้วนแล้ว ระยะเวลาในการล้างมลทินคือหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ⁴⁰

ประเภทที่สี่ กรณีผู้กระทำผิดเป็นเด็กซึ่งได้รับการปล่อยตัวตามมาตรา 43 (2) แห่งพระราชบัญญัติแรงงานเด็กของสกอตแลนด์ ปี 1968 (Social Work (Scotland) Act 1968) ระยะเวลาในการล้างมลทินคือหกเดือนนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ⁴¹

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า พระราชบัญญัติล้างมลทินฉบับนี้ ได้กำหนดให้ระยะเวลา ภายหลังการรับโทษของผู้กระทำผิดเป็นเงื่อนไขในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิด กล่าวคือ ถ้าผู้กระทำผิดไม่ได้หวนกลับไปกระทำความผิดอีกภายในระยะเวลาที่พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนด และเมื่อผ่านพ้นช่วงระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้กระทำผิดก็จะได้รับการล้างมลทินโดยผลของกฎหมายทันที

3.2.2 ผลของการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน (Rehabilitation of offenders Act 1974)

⁴⁰ Sec.5 (3) The rehabilitation period applicable---

(a) to an order discharging a person absolutely for an offence; and

⁴¹ Sec.5 (3) (b) to the discharge by a children's hearing under section 43 (2) of the Social Work (Scotland) Act 1968 of the referral of a child's case; shall be months from the date of conviction.

มาตรา 4 (1) (2) และ (3) แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้⁴² ภายใต้บังคับแห่งบทบัญญัติมาตรา 7 และมาตรา 8 ได้กำหนดให้การล้างมลทินมีผลดีต่อผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทินหลายประการ ดังนี้

1) ผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทินจะได้รับการปฏิบัติเสมือนเป็นบุคคลที่ไม่เคยกระทำความผิดถูกตั้งข้อหา ถูกฟ้องคดี หรือถูกคำพิพากษาลงโทษในความผิดนั้นมาก่อน

⁴² Sec.4 (1) Subject to sections 7 and 8 bellow, a person who has become a rehabilitated person for the purposes of this Act in respect of a conviction shall be treated for all purposes in law as a person who has not committed or been charged with or prosecuted for or convicted of or sentenced for the offence or offences which were the subject of that conviction; and, notwithstanding the provisions of any other enactment or rule of law to the contrary, but subject as a foresaid

(a) no evidence shall be admissible in any proceedings before a judicial authority exercising its jurisdiction or functions in Great Britain to prove that any such person has committed or been charged with or prosecuted for or conviction of or sentenced of any offence which was the subject of a spent conviction; and

(b) a person shall not, in any such proceeding, be asked, and if asked, shall not be required to answer, any question relating to his past which cannot be answered without acknowledging or referring to a spent conviction or spent convictions or any circumstances ancillary thereto.

(2) Subject to the provisions of any order subsection (4) bellow, where a question seeking information with respect to a person's previous convictions, offences, conduct or circumstances is put to him or to any other person otherwise than in proceeding before a judicial authority

(a) the question shall be treated as not relating to spent convictions or to any circumstances ancillary to spent convictions, and the answer thereto may be framed accordingly; and

(b) the person questioned shall not be subjected to any liability or otherwise prejudiced in law by reason of any failure to acknowledge or disclose a spent conviction or any circumstances ancillary to a spent conviction in his answer to the question.

(3.) Subject to the provisions of any order made under subsection (4) bellow,---

(a) any obligation imposed on ant person by any rule of law or by the provisions of any agreement or arrangement to disclose any matters to any other person shall not extend to requiring him to disclose a spent conviction or any circumstances ancillary to a spent conviction (whether the conviction is his own or another's); and

(b) a conviction which has become spent or any circumstances ancillary thereto, or any failure to disclose a spent conviction or any such circumstances, shall not be a proper ground for dismissing or excluding a person from any office profession, occupation or employment, or for prejudicing him in any way in any occupation or employment. อ้างถึงใน สัญชาติ อุปนันทย์. อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 8. หน้า 160-163.

2) การล้างมลทินมีผลเป็นการห้ามผู้อื่นมิให้ยกคำพิพากษาของผู้กระทำผิดที่ได้รับ การล้างมลทินมาใช้อ้างเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีของศาล ศาลชั้นอุทธรณ์ ศาลฎีกา หรือ บุคคลที่มีอำนาจ เพื่อพิสูจน์ว่าบุคคลดังกล่าวได้เคยกระทำความผิด ถูกตั้งข้อหา ถูกฟ้องคดี หรือ ถูกพิพากษาลงโทษในความผิดนั้นมาก่อน

3) ผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทินไม่จำเป็นต้องตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดที่ผ่านมาแล้วของตน

4) ผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทินไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดของตนให้ผู้อื่นทราบ ถึงแม้ว่าจะมีบทบัญญัติหรือข้อกำหนดในสัญญาระบุว่าบุคคลนั้น ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตนเองก็ตาม การไม่เปิดเผยข้อมูลดังกล่าวไม่ว่าเป็นเหตุให้บุคคลนั้นต้อง พ้นจากตำแหน่งหน้าที่การงานของตน

แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติในมาตรา 4 (1) (2) และ (3) ก็มีข้อจำกัดบางประการที่ต้องอยู่ ภายใต้อำนาจแห่งบทบัญญัติมาตรา 7 และมาตรา 8 ซึ่งมีดังนี้

1) การล้างมลทินไม่มีผลกระทบต่อการพระราชทานอภัยโทษหรือการเพิกถอนคำพิพากษา ลงโทษให้แก่ผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทิน

2) การล้างมลทินไม่มีผลกระทบต่อการบังคับให้บุคคลที่ได้รับการล้างมลทินชำระ ค่าปรับสำหรับการกระทำความผิดของตน

3) ในการพิจารณาคดีภายใต้กระบวนการที่เรียกว่า Service disciplinary proceedings หรือ การพิจารณาโดยองค์กรที่มีอำนาจ ถ้าปรากฏว่าองค์ดังกล่าวมีความจำเป็นต้องเสนอหรือเรียก พยานหลักฐานใดๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดของผู้กระทำที่ได้รับการล้างมลทิน องค์กร ดังกล่าวสามารถกระทำได้ โดยไม่ถือเป็นการขัดกับบทบัญญัติมาตรา 4

อย่างไรก็ตาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยอาจออกคำสั่งยกเว้นการใช้บังคับ มาตรา 4 ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาก็ได้

4) ผู้กระทำผิดที่ได้รับการล้างมลทินสามารถนำคดีขึ้นฟ้องร้องต่อศาลในกรณีทีปรากฏว่า มีบุคคลอื่นได้กระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทต่อตน โดยการกล่าวหรือโฆษณาการกระทำ ความผิดการถูกตั้งข้อหา การถูกฟ้องคดี หรือการถูกศาลพิพากษาลงโทษในความผิดของตนได้

แต่กรณีดังกล่าวไม่ห้ามจำเลยที่จะยกข้อต่อสู้ว่าตนมีเหตุอันชอบด้วยกฎหมายหรือเป็น การติชมด้วยความเป็นธรรม หรือมีเอกสิทธิ์ที่จะกระทำได้

3.2.3 การบังคับใช้กฎหมายล้างมลทิน

กฎหมายล้างมลทินของประเทศอังกฤษ (Rehabilitation of offenders Act 1974) มีการบังคับใช้เป็นการทั่วไป เสมอภาค เมื่อผู้กระทำความผิดอาญาเข้าหลักเกณฑ์เงื่อนไขการล้างมลทินตามกฎหมายจะได้รับการล้างมลทินทันที

จากที่กล่าวมา กฎหมายล้างมลทินของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษ มีแนวความคิดและวัตถุประสงค์ในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดที่เหมือนกันคือการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีก โดยใช้ระยะเวลาเป็นเงื่อนไขในการพิสูจน์การแก้ไขปรับปรุงตัวของผู้กระทำความผิดกล่าวคือ ถ้าผู้กระทำความผิดไม่ได้หวนกลับไปกระทำความผิดอีกภายในช่วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดผู้กระทำความผิดคนนั้นก็ จะได้รับการล้างมลทิน จะเห็นว่ากฎหมายล้างมลทินของทั้งสองประเทศที่กล่าวมาข้างต้น ใช้ระยะเวลาเป็นเครื่องมือในการถ่วงดุลของผู้กระทำความผิดที่สมควรจะได้รับการล้างมลทิน

สำหรับผู้กระทำความผิดที่มีสิทธิได้รับการล้างมลทินนั้น กฎหมายล้างมลทินของทั้งสองประเทศได้กำหนดให้ผู้กระทำความผิดอาญาและผู้กระทำความผิดทางวินัยที่พ้นโทษแล้ว เป็นผู้กระทำความผิดที่มีสิทธิได้รับการล้างมลทิน ทั้งนี้ได้กำหนดตามลักษณะของการกระทำความผิด

ส่วนวิธีการล้างมลทินนั้น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศฝรั่งเศส หมวดการล้างมลทิน ได้กำหนดรูปแบบในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำความผิดอาญาไว้สองวิธีคือ วิธีการล้างมลทินโดยทางศาล และวิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย ซึ่งวิธีการล้างมลทินโดยศาลนั้น จะกำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาว่าผู้กระทำความผิดที่ขอล้างมลทินเป็นบุคคลที่สมควรจะได้รับการล้างมลทินหรือไม่ โดยการพิจารณาจากความประพฤติของผู้กระทำความผิดเป็นหลัก กล่าวคือ หากผู้กระทำความผิดมีความประพฤติดีและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ ศาลก็จะพิจารณาล้างมลทินให้บุคคลนั้น ส่วนวิธีการล้างมลทินโดยผลของกฎหมาย จะกำหนดให้ผู้กระทำความผิดที่จะได้รับการล้างมลทินได้ต่อเมื่อผู้กระทำความผิดได้รับโทษจนครบถ้วนแล้วและผู้กระทำความผิดไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีกภายในช่วงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดภายหลังจากพ้นโทษของผู้กระทำความผิด ดังนั้น เมื่อผู้กระทำความผิดมีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขดังกล่าวครบถ้วนผู้กระทำความผิดก็จะได้รับการล้างมลทินโดยอัตโนมัติทันที โดยที่ผู้กระทำความผิดไม่ต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลทำการพิจารณาก่อน เหมือนกับวิธีการล้างมลทินโดยทางศาล

สำหรับวิธีการล้างมลทินของประเทศอังกฤษนั้น พระราชบัญญัติล้างมลทิน ปี 1974 ได้กำหนดให้เฉพาะผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษแล้วและสามารถแก้ไขปรับปรุงตัวเองได้ มีสิทธิที่จะได้รับการล้างมลทิน โดยกฎหมายได้กำหนดให้ใช้ระยะเวลาเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์แก้ไขปรับปรุงตัวผู้กระทำความผิด

จะเห็นว่า กฎหมายล้างมลทินของประเทศฝรั่งเศสและประเทศอังกฤษ ต่างก็กำหนดให้ระยะเวลาเป็นเงื่อนไขในการล้างมลทินให้แก่ผู้กระทำผิด โดยกำหนดให้ระยะเวลาเป็นเครื่องมือในการพิสูจน์การแก้ไขปรับปรุงตัวของผู้กระทำผิดกล่าวคือ ถ้าผู้กระทำผิดไม่หวนกลับไปกระทำ ความผิดอีกภายในช่วงระยะเวลาดังกล่าวที่กฎหมายกำหนด ผู้กระทำผิดก็จะได้รับการล้างมลทิน แต่อย่างไรก็ตามวิธีการเริ่มนับช่วงระยะเวลาในการพิสูจน์การแก้ไขปรับปรุงตัวของผู้กระทำผิดและ ช่วงระยะเวลาในการพิสูจน์การแก้ไขปรับปรุงตัวของผู้กระทำผิด กฎหมายของทั้งสองประเทศก็ กำหนดวิธีการเริ่มนับและช่วงระยะเวลาในการพิสูจน์ไว้ต่างกัน

สำหรับผลที่ผู้กระทำผิดจะได้รับจากการล้างมลทินนั้น กฎหมายล้างมลทินของทั้งสอง ประเทศต่างก็กำหนดให้ผู้กระทำผิดได้รับผลจากการล้างมลทินในทำนองเดียวกันกล่าวคือ การล้างมลทิน เป็นการคืนสิทธิให้แก่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษแล้ว และเป็นการลบล้างการกระทำ ความผิดและโทษ ให้แก่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษ รวมทั้งลบล้างทะเบียนประวัติอาชญากรรมให้แก่ผู้กระทำความผิด ที่พ้นโทษแล้วด้วย